

Joost Groeneveld

Knecht van twee meesters

In mijn eigen woorden: KPMG doet in Engeland bij Rentokil niet alleen de externe controle, maar voortaan ook (stukken van) de interne controle ('een deel van het interne auditwerk'). Volgens Oliver Tant, het hoofd van de afdeling van KPMG in het Verenigd Koninkrijk, is daar niets mis mee. Gewoon een deal. Hij ziet een paar voordelen. 'Volgens hem is er bij een dergelijke deal sprake van een versterking van de auditservice'. *'It simply extends our understanding of the business and its controls and hence the breadth and depth of insight we can offer'*. De aanpak zoals KPMG die volgt bij Rentokil *'past bij bedrijven die extra zekerheid en vertrouwen willen geven aan beleggers'*, aldus Tant (*AccountancyAge; Accountancy-nieuws*). *'As well as delivering greater and deeper insight, the service also improves efficiency by reducing duplication of effort, giving the potential to reduce costs'* (*Accountant.nl*). En hij ziet geen nadelen. *'This work does not replace, conflict with or undermine the independence of the external audit'*, aldus Tant. *'The service is not about merging the external and internal audit functions. A company can continue to have its own internal audit function'*. Volgens hem is een dergelijke combinatie een antwoord op de *'unprecedented challenges in this economic climate'*.

Mijn bescheiden zoektocht heeft niet opgeleverd wat Tant verstaat onder *'unprecedented challenges in this economic climate'*. Of het zou moeten zijn dat *'companies are looking for greater assurance as they seek to control, mitigate and minimise risks'*. Dat laatste zou inderdaad nieuw zijn. In zijn algemeenheid ken ik geen onderneming die de risico's minimaliseert. Ik citeer altijd maar het liefst prof. Kuin: 'Ondernemen is wagens presteren'. Een ondernemer optimaliseert het vraagstuk van risico versus verwachte opbrengsten. Hij accepteert risico in de verwachting van voldoende opbrengsten. Ook een belegger in effecten van ondernemingen doet dat. Die belegger wil weten of het beeld dat de jaarrekening geeft van de onderneming getrouw, duidelijk en stelselmatig is. De belegger eist dat iemand van buiten de onderneming, voldoende geschoold en ervaren, dat vaststelt: de externe accountant. Die is onafhankelijk. Hij ziet toe op de weergave in de jaarrekening van de transacties en de gevolgen daarvan voor de voorraden in de onderneming.

Daarvoor moet hij natuurlijk vaststellen om welke transacties het volgens opgave ging en op grond van eigen onderzoek moest gaan, en wat daarvan de gevolgen waren en moesten zijn. Dat onderzoek wordt aangeduid als accountantscontrole.

Het risicoprofiel van de onderneming is in de jaarrekening altijd wat onderbelicht gebleven: het bleef bij hier en daar een voorziening, het voorzichtigheidsprincipe en een verondersteld going concern. Op boekwaarde en winst had het verder geen uitwerking. Inmiddels kennen we de toepassing van fair value. Verrekening daarin van risico is onmiskenbaar. Maar de wijze waarop dit voor de individuele onderneming gebeurt, is diffuus. Zou dat de *'unprecedented challenge'* zijn waarnaar Tant verwijst? Ik kan me niet voorstellen dat een stuk interne controle de externe accountant daarbij helpt. En *'so what?'* De jaarrekening/het jaarverslag laat niet toe om nu eens lekker over het risicoprofiel te gaan schrijven. Wanneer het daarover gaat, is het ten behoeve van het management. De belegger schiet hier niets mee op. De belegger betaalt de accountant als iemand die – zonder eigen belang daarbinnen – buiten de onderneming staat. Onafhankelijkheid heet dat. Veel accountants ontzien zich desondanks niet om ter plaatse te adviseren. Het is ook moeilijk: de verleidingen zijn aanzienlijk. Maar gelukkig zijn er *'Chinese walls'*. Accountancy is in afzonderlijke diensten of vennootschappen gescheiden van corporate finance, fiscaliteit, integriteit, human resources, en wat dies meer zij. Nu zou er naar analogie een dienst *'internal audit'* moeten komen. Maar dan heb je toch weer die *'doublures'*, en Chinese walls verhinderen de aangemelde verdieping van inzicht. Eenvoudiger is het – zoals ik bij Leen Paape las – te stellen dat onafhankelijkheid niet hoeft: dat het een knellend dogma is geworden. Ja, je zou bepaalde opdrachten niet kunnen accepteren. Jammer van de opportunity losses die daarvan het gevolg zijn. Het profijtelijkst eet je van twee wallen: de beleggers enerzijds en het management anderzijds. Zie Tant: het is een deal. Dus is onafhankelijkheid ouderwets. Impliciet geeft Leen Paape aan dat onafhankelijkheid hier wel degelijk een blokkade vormt. An

Joost Groeneveld RA RV, directeur Wingman Business Valuators BV, Breda